

Onderwijsmissie Rechtsgeleerdheid, Fiscaal recht en Notarieel recht en major-minor combinaties

De Leidse juridische opleidingen zijn gericht op het verwerven van een academische houding bij de bestudering van juridische vraagstukken en op het aanleren van professionele juridische vaardigheden. In de masteropleidingen wordt getracht studenten mee te voeren naar de frontlinie van het juridische onderzoek.

Academische houding

Bij het verwerven van een academische houding leren studenten het recht te begrijpen vanuit de grondslagen, het systeem en de basisbegrippen van het recht. Kennis van het systeem van het recht geeft de afgestudeerde Leidse jurist een coherent beoordelingskader, aan de hand waarvan juridische vraagstukken kunnen worden beoordeeld. Daarbij houdt het niet op bij helder en grondig kunnen analyseren van juridische vraagstukken en het toepassen van het recht, maar is een Leidse jurist tevens in staat kritisch te reflecteren op de inhoud van het recht. In de opleiding wordt – ter wille van het bijbrengen van die kritische houding – daarom niet zozeer het recht als *een gegeven* gezien, maar wordt juist aandacht gevraagd voor het recht als ‘discursieve grootheid’, dat wil zeggen als het altijd voorlopige resultaat van meningsvorming en dogmatiek. Leidse juridische studenten wordt aangeleerd hoe zij gegeven die discursiviteit van het recht zich middels beargumenteerde keuzes in verschillende kwaliteiten (als wetenschapper, advocaat, rechter, bestuurder, fiscalist, bedrijfjurist et cetera) in het juridische discours kunnen bewegen en positioneren. Vanuit die posities wordt hen aangeleerd steekhoudende juridische betogen met valide juridische argumenten op te zetten. Het proces van opleiden tot een academische houding begint met het begrijpen van de rechtshistorische, rechtsfilosofische, en rechtstheoretische grondslagen en de basisbegrippen van het recht, van de wetenschapsfilosofische reflecties op dat recht en van de maatschappelijk-ethische dimensie ervan. Deze basis vormt de opstap voor een brede oriëntatie op de wijze waarop dat systeem uitdrukking vindt in de hoofdgebieden van het positieve recht en de wijze waarop dat recht en systeem van het recht zich steeds verder ontwikkelt. Samengevat ziet de Faculteit der Rechtsgeleerdheid de aandacht voor het *systeem van het recht* (via grondslagen en beginselen) en voor de *kritische, discursieve* dimensie van de rechtsbeoefening als de methoden bij uitstek om een academische houding aan de afgestudeerde mee te geven. Aandacht voor *rechtsvergelijking en de internationale dimensie van het recht* zijn evidente en noodzakelijke onderdelen van een opleiding die deze houding aanleert. Niet alleen omdat het Nederlandse recht internationaliseert en er steeds meer internationaal recht op Nederland afkomt, maar ook om vanuit inzichten in andere rechtssystemen kritisch te kunnen reflecteren op het Nederlandse systeem.

Professionele juridische vaardigheden

Niet alleen omdat veel academische gevormde juristen hun weg vinden naar de juridische praktijk, maar ook om studenten begrip voor de aard en de context van juridisch werk bij te brengen, is de Leidse juridische opleiding gericht op het aanleren van belangrijke vaardigheden die een jurist in de

praktijk nodig heeft. Tot die vaardigheden behoren parate kennis over de inhoud van het stellige recht, een brede basiskennis van de belangrijkste rechtsgebieden, analytische diepgang bij het oplossen van complexe juridische vraagstukken, het - in zelfstandigheid - adequaat schriftelijk en mondeling kunnen argumenteren, en het vermogen zich te verplaatsen in de positie van de verschillende actoren die in juridische discussies een rol kunnen spelen. Deze belangrijke vaardigheden worden studenten bijgebracht via diverse (intensieve en minder intensieve) onderwijsvormen. Studenten oefenen deze vaardigheden door het schrijven van schriftelijke stukken zoals die ook in de beroepspraktijk aan de orde zijn (pleitnota's, annotaties, dagvaardingen, beleidsnotities). Daarnaast wordt ook gewerkt aan het oefenen van mondelinge vaardigheden. Van studenten wordt verlangd dat zij zich mondeling ter zake van juridische vraagstukken en discussies adequaat uit kunnen drukken.

Civiel Effect

In beginsel hebben alle Leidse juridische masters tot doel civiel effect te bewerkstelligen. Civiel effect is nodig om toegang te krijgen tot de zogeheten toga-beroepen (advocatuur, rechterlijke macht, openbaar ministerie). De juridische faculteit van Leiden heeft zich tot doel gesteld om alle juridische studenten civiel effect mee te geven. Leidse studenten notarieel recht en Leidse studenten die in hun bachelor de major-minor combinatie Recht & Bedrijfswetenschappen of Recht & Economie hebben gevolgd, moeten tijdens hun masterspecialisatie het vak straf- en strafprocesrecht (10 erts) inhalen om het civiel effect te bereiken.

Leidse studenten fiscaal recht moeten tijdens hun masterspecialisatie de vakken straf- en strafprocesrecht, burgerlijkprocesrecht en goederenrecht inhalen om het civiel effect te bereiken.

Koppeling van onderwijs en onderzoek

In alle Leidse masteropleidingen staat het wetenschappelijk onderzoek centraal. Docenten confronteren hun studenten met de wetenschappelijke ontwikkelingen in hun vak. De student wordt uitgedaagd zelf actief bij te dragen aan de vooruitgang van dat wetenschappelijk onderzoek. Juridische vraagstukken moeten op een wetenschappelijk verantwoorde manier worden geanalyseerd en opgelost. Maar in de masterfase is er niet alleen het *oplossen* van juridische problemen. De studenten worden ook uitgedaagd te zoeken naar problemen *bij* die oplossingen. Onder meer daarin onderscheidt de wetenschappelijk opgeleide jurist zich van de zogenoemde *para-legals*. Deze uitdaging – een ‘probleemzoeker’ te worden – komt de afgestudeerde jurist van pas, ongeacht of hij of zij voor de rechtspraktijk kiest of voor het wetenschappelijk onderzoek. De rechtsgeleerdheid kenmerkt zich als discipline door een nauwe verwevenheid van onderzoek en praktijk. De scherpe scheiding die men in disciplines als de wis- en natuurkunde, of in de sociale wetenschappen tegenkomt, ziet men niet in het recht. Juist op die ‘samenloop’ van onderzoek en praktijk zijn de Leidse masteropleidingen gericht.

Major – minor combinaties

Recht en Economie

De major/minorcombinatie Recht en Economie biedt studenten de mogelijkheid om een rechtenstudie te combineren met een aantal uiteenlopende economische vakken. Het major programma vormt ongeveer 70 % van de opleiding en bestaat uit vakken van de bachelor Rechtsgeleerdheid. Daarnaast wordt ca. 30 % van de tijd besteed aan het minorprogramma Economie, dat speciaal is afgestemd op rechtenstudenten. De benadering is multidisciplinair. De nadruk van de minor ligt op economische analyse van maatschappelijke vraagstukken, waarin juridische en sociaal-wetenschappelijke aspecten ook een rol spelen. Het gaat daarbij om vraagstukken op de volgende terreinen: rechtseconomie, internationale economie, openbare financiën, sociaal-economisch beleid, en financieel-economisch management bij de overheid. Door middel van systematische analyse verwerven studenten kennis van en inzicht in het wetenschappelijk domein van de economie en inzicht in de samenhang tussen de belangrijkste disciplines binnen dit domein. Studenten worden in de minor economie via intensieve onderwijsvormen uitgenodigd en uitgedaagd om in elk jaar van hun driejarige opleiding zelfstandig economisch onderzoek te doen. De afzonderlijke vakken trainen de student steeds verder in het zelfstandig analyseren van sociaal-economische en rechtseconomische vraagstukken. Hierdoor kan de bachelor economisch analyseren en rapporteren (probleemstelling formuleren, opbouw, economisch argumenteren, analyse, concluderen) en is in staat om dit mondeling te presenteren. Minorstudenten zijn goed in staat om een beargumenteerde positie in te nemen in een economisch debat en om een standpunt te verwoorden met kracht van argumenten.

Recht en Bedrijfswetenschappen

De major/minorcombinatie Recht en Bedrijfswetenschappen biedt studenten de mogelijkheid om een rechtenstudie te combineren met een aantal uiteenlopende bedrijfswetenschappelijke vakken. Het major programma vormt ongeveer 70 % van de opleiding en bestaat uit kernvakken van de bachelor Rechtsgeleerdheid. Daarnaast wordt circa 30 % van de tijd besteed aan het minorprogramma Bedrijfswetenschappen, dat speciaal is afgestemd op rechtenstudenten. De benadering is multidisciplinair. De nadruk van de minor ligt op analyse van bedrijfseconomische en managementvraagstukken, waarin juridische aspecten vanzelfsprekend ook een rol spelen. Het gaat daarbij om vraagstukken op onder meer de volgende terreinen: strategisch ondernemerschap, management accounting and control, marketing management, human resource management, rechtseconomie, financiering en accountancy. Door middel van systematische analyse verwerven studenten kennis van en inzicht in het wetenschappelijk domein van de bedrijfswetenschappen en inzicht in de samenhang tussen de belangrijkste disciplines binnen dit domein.